

UNIVERSITATEA DE STAT
TARACLIA
„GRIGORII ȚAMBLAC”

ТАРАКЛИЙСКИ ДЪРЖАВЕН
УНИВЕРСИТЕТ
„ГРИГОРИЙ ЦАМБЛАК”

ВЕРОНИКА ВЕЛИКСАР

100

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЕСНИ ОТ ТАРАКЛИЙСКО

Тараклия
2017

РЕЦЕНЗЕНТИ:

доктор по педагогика Виталий Тодоров

maestru în Artă RM Татьяна Шчогалева

СЪДЪРЖАНИЕ

Тараклия

1. «Богдан-юнак» - коледна песен (изп. Валентин Дарманчев).....	9
2. «За двама братя» - коледна песен.....	9
3. «Коледна».....	10
4. «Стани нине» - коледна песен.....	11
5. «Момян майка» - коледна песен.....	12
6. «Стани нино» - коледна песен (изп. Степан Курдоглов).....	12
7. «Йой, тъй тебя» - коледна песен.....	13
8. «Аз съм малка ючиница» - градска песен.....	13
9. «Момян майка» - коледна песен.....	14
10. «Риших да са южена» - градска песен.....	15
11. «Един Ангел» - жътварска песен (изп. Мария Коева).....	16
12. «Две слънца» - седенкарска песен.....	17
13. «Един Колю» - трудова песен.....	18
14. «Заспало мий дитенци» - лазарска песен.....	19
15. «Какво е чудо станало» - историческа песен.....	19
16. «Мома Яна» - хумористична песен.....	20
17. «Момен майка» - седенкарска песен.....	21
18. «Пеперуда» - песен за дъжд.....	22
19. «Родени на Балканя» - историческа песен.....	23
20. «Там на Балканя» - историческа песен.....	23
21. «Дин Кольо» - трудова песен (изп. Екатерина Юровская).....	25
22. «Заспало мий дитенци» - лазарска песен.....	25
23. «Койту направи мост на мурету» - историческа песен.....	26
24. «Стани ми, стани, нине» - коледна песен.....	27
25. «Малка й мома цвети брала» - седенкарска песен (изп. Полина Коева).....	27
26. «Мери Динке» - седенкарска песен.....	28
27. «Далеч ут мойта бащина» - гурбетчийска песен (изп. Мария Великсар).....	29
28. «Къдя си верна ти, любов народна» - революционна песен.....	29
29. «Пипируда» - песен за дъжд (изп. Прасковья Курдоглова).....	30

Валя Пержей

30. «Стани ми, стани, нине» - коледна (изп. Олга Герца).....	31
31. «Колада».....	31
32. «Колю и Донка» - любовна песен.....	32
33. «Заспало мий детенце» - лазарска песен.....	32
34. «Ой, любе, любе» - любовна песен.....	33

35. «Да са провали» - историческа песен (изп. Ирина Димитрова).....	34
36. «Далеч насам йот бащина» - битова, гурбетчийска.....	35
37. «Дружино вярна събрана» - битова песен.....	35
38. «Пили пици, мамо» - хайдушка песен.....	37
39. «Снощи йотидах, мамо» - любовна песен.....	38
40. «Стуян на мама тихо утговаря» - любовна песен.....	38
41. «Дойно ле» - коледна песен (изп. Елена Иванова).....	39
42. «Мяталo й Ленче ябълка» - хумористична песен.....	40
43. «Паднали мъгли» - седенкарска песен.....	40
44. «Мома Мария» - лазарска песен.....	41
45. «Станка» - седенкарска песен.....	41
46. «Тудорка и турчин» - историческа песен (изп. Олга Костова).....	42
47. «Турско» - историческа песен.....	43
48. «Турчин и Стоян» - историческа песен.....	44
49. «Буенек» - календарно-обредна песен.....	45
50. «Дудоxми» - битова песен.....	46
51. «Колю и Донка» - любовна песен.....	47
52. «Заспала й мума Русанка» - битовo-социална песен (изп. Елена Митева).....	47
53. «Иван на Милка тихом говори» - битовo-социална песен.....	48
54. «Имала й мама един син Иванчо» - битовo-социална песен.....	49
55. «Имала й мама една ми дъщеря» - семейна песен.....	50
56. «Либе, либе, първо либе» - любовна песен.....	51
57. «Мама Никольчу згудила» - битовo-социална песен.....	51
58. «На дюкяна» - битовo-социална песен.....	52
59. «Пусадил ми й дядо» - хумористична песен.....	53
60. «Прощавай, мамо» - битовo-социална песен.....	54
61. «Спрувикна са Янка» - любовна песен.....	54
62. «Тудоро, Тудорке» - любовна песен.....	56
63. «Я дай ма, мамо, на Иванчу» - битовo-социална песен.....	56
64. «Яз дойдаx, лельo» - семейна песен.....	57
65. «Събрали ми се, отбрали» - юнашка песен.....	58
66. «Хан татар» - историческа песен.....	58
67. «Буля драгинку думаше» - битова песен (изп. Василиса Стоянова).....	60
68. «Двама са братя делили» - битова песен.....	60
69. «Заложал ми са й млад Павли» - битова песен.....	61
70. «Ой, мале, мале» - битова песен.....	62
71. «Пена пере не реката» - свадбена песен.....	63
72. «Седнал Манолчо да йде» - семейна песен.....	64

73. «Заспало мий детенце» - лазарска песен.....	65
74. «Слънце ле, Райо» - песен за дъжд.....	65
75. «Колю и Донка» - градска песен.....	66
76. «Тихо отговаря Тудорка» - семейно-обредна песен.....	67
77. «Тъкала й Донка пристилки» - седенкарска песен.....	68
78. «Яла, съньо» - приспивна песен.....	68

Кайраклия

79. «Седнал ми Стуян да иде» - семейна песен (изп. Антонина Спасова).....	69
80. «Баба на дяду думаша» - хумористична песен.....	70
81. «Имала й мама синку Никола» - сватбена песен.....	70
82. «Кумаря скрипка свириши» - хумористична песен.....	71
83. «Заспало мий дитенци» - лазарска песен (изп. Акулина Ерекчи).....	72
84. «Коледарска» - коледна песен.....	72
85. «Пеперуда й лятала» - песен за дъжд.....	73
86. «Сноще доде добър юнак» - коледна песен.....	73
87. «Ставай, ставай, Тодоре» - хумористична песен за жатва.....	74
88. «Ах, прости ми, о, душице» - градска песен (изп. Евдокия Генчева).....	75
89. «Пламна огян фъф балканя» - историческа песен.....	75
90. «Далеч ют мойта бащина» - битова, гурбетчийска песен.....	76
91. «Къдя си верна ти, любов народна?» - революционна песен.....	77
92. «Пипируда» - песен за дъжд.....	77
93. «Приз гура върви Давид войвода» - хайдушка песен.....	78
94. «Свети Никола лози сади» - коледна песен.....	79
95. «Колю и Донка» - градска песен.....	79
96. «Стуянчувата майчица» - битово-социална песен.....	80
97. «Тръгнала луда млада» - битова песен.....	81
98. «Цонке ле» - хумористична песен.....	81
99. «Янкувата мама» - битова песен.....	82
100. «Ясно светло месечинко» - битова песен.....	83

ПРЕДГОВОР

Уникалността на фолклора е доказана от времето, а песенният фолклор е най-близък до духовния свят на човека. Народната песен е съпътствала хората в делник и празник, в радост и мъка. В тематично отношение, най-многообразни в българския песенен фолклор са битовите народни песни. Те дават богат материал за проучване на социалните условия на живота на българското общество през вековете.

Песенният фолклор на бесарабските българи е обстойно представен от академик Н. Кауфман преди трийсет и пет години. Анализирайки песните, събрани от него, се оказва, че днес битуват и други фолклорно-песенни образци на българите от Тараклийския регион на Република Молдова. За откриването и записването на нови песни и песенни варианти, извърших събирателска дейност в периода 2010 – 2012 г. в три селища с българско население - град Тараклия, село Кайраклия и село Валя Пержей.

Събраните 100 български народни песни, записани от 16 изпълнители, свидетелстват за присъствие на следи от фолклорно-песенната култура на етноса в изследваните населени пунктове. Това се обяснява с историческото минало и преноса на културните белези от прародината на живеещите тук вече две столетия етноси. И до днес са запазени песни с различно съдържание и значение, изминали дълъг път във времето. Някои от тях са променили първоначалния си вариант с течение на времето, във връзка със смесването на етносите и социално-икономическите условия на живот, а други са запазили специфичните белези на българската народна песен. Възрастовият диапазон на изпълнителите (от 32 до 92 години), красноречиво свидетелства за тенденция към изчезване на традиционните фолклорни белези на българския песенен фолклор сред бесарабските българи в Тараклийския регион. Това се дължи главно на новите социално-икономически отношения, на развитието на технологиите, на влиянието на електронните медии, на пренос на съвременни варианти от песенния фолклор на България и пр.

Настоящият сборник включва текстове и нотни записи на сто песни. Съдържанието е разделено на три части, във връзка със населенните места, където са записани песните, с последователна и единна номерация от едно до сто. Към съответната песен е изписано названието ѝ, името на изпълнителя и жанровата принадлежност. Минималното количество на изпълнените от един певец песни е 1, а максималното 15. Поради това, след името на изпълнителя, са посочени всички изпети от него песни, независимо от жанровата им принадлежност. Сред представените в сборника песни, най-голям брой са календарно-обредните и песните с битова и историческа тематика. Общото количество на песните, съгласно жанровото им разделение е следното: коледни – 15, битови – 12, исторически – 10, седенкарски – 8, хумористични, градски и битово-социални по 7, лазарски и любовни по 6, пеперуда 5, семейни 4, трудови 3, хайдушки, революционни и сватбени по 2, юнашки, семейно-обредни, буенек и приспивни по 1. В самият нотен текст са представени данни за номера, името, жанра и изпълнителя на песента. Изписано е също и темпото на изпълнението на песента.

Надявам се, че този скромен труд ще подпомогне по-нататъшното разпространение и популяризация на неизчерпаемите фолклорни извори на бесарабските българи, както и за перспективите на духовното му развитие, повишаване на неговото културното равнище, възраждане на националните традиции и развиване на интерес към народното изкуство.

От автора